

LEDGUIDE 1

Tips inför ledbygget

Här har vi samlat tips på saker som är bra att tänka på innan man drar igång ett ledprojekt. Stort som smått. Våra andra ledguider går närmare in på många av nedanstående ämnen.

Tillstånd

Ta reda på vilka tillstånd du behöver, och ta kontakt med berörda myndigheter om du behöver söka dispens eller tillstånd.

- Ett nyttjanderättsavtal behövs troligtvis, med markägarens underskrift, se mer i vår ledguide om markägarfrågor.
- Bygglov eller tillstånd för olika typer av anläggningar kan behövas beroende på vad du ska göra i anslutning till leden. En markägare är exempelvis skyldig att anmäla till Länsstyrelsen om man ska anlägga eller leda om en led.
- Ta reda på om det finns några områdesrestriktioner gällande exempelvis strandskydd, kulturminnesskydd och reservatsbestämmelser.
- Om man behöver arbeta med fyrhjuling, även om man kör på egen mark, krävs tillstånd/dispens från terrängkörningslagen, som man söker hos Länsstyrelsen.

Karttjänster

För att inte riskera att förstöra värdefulla naturvärden och kulturminnen, finns det några karttjänster som kan vara bra känna till.

- Artportalen, som drivs av SLU på uppdrag av Naturvårdsverket, är ett öppet system för sökning och rapportering av observationer av växter, svampar och djur. Kolla upp till exempel rödlistade arter innan du projekterar nya leder.
- Skogsstyrelsen erbjuder många olika typer av karttjänster, så kika runt bland deras tjänster.
- Även Länsstyrelsen har olika typer av karttjänster man kan ta del av. I varje län finns också en friluftssamordnare som kan vara till hjälp.

Planera för hållbarhet och långsiktighet

En led kräver alltid mer eller mindre underhåll, så tänk – och bygg – hållbart över tid. Vem ansvarar för underhållet, hur ska det göras, vem bekostar det? Se till att tydliggöra ansvar och roller i planeringen av leden så att förvaltningen senare fungerar.

Informera gärna besökaren om vem som ansvarar för leden, så att den vet var den ska vända sig om den vill anmäla en skada eller liknande på leden.

Ta reda på hur man bäst bygger den specifika led du ska bygga. Se mer i vår ledguide om hur du bygger en led. Kolla även till exempel med Friluftsförbundet och Cykelförbundet, de har bra kunskap och utvecklar bra material. Ska du till exempel bygga spång finns det många olika sätt att bygga spång på. Eller så kanske du kommer fram till att det inte alls är aktuellt, då det kräver för mycket underhåll och har en begränsad livstid. Gör väl avvägda val.

En helt rak led är ofta tråkig och passar inte in i naturen. En böljande led är både trevligare att vistas på och smälter bättre in i landskapet. En hållbar och rolig led är en bra led, så glöm inte känslan!

Vad är en hållbar led?

En hållbar led kräver mindre underhåll och skötsel över tid. Ju mindre tid, pengar och arbete man behöver lägga ned för att leden ska kunna fortsätta användas, desto bättre.

- Leden är dragen och byggd på ett sätt som innebär minimal påverkan på naturen och omgivningen, både vid anläggandet och vid användandet av den.
- Var och hur leden är dragen, samt att vattnet kan rinna av leden, är nyckelfaktorer för en hållbar led. Bygg en led som lutar lätt och går som vågformationer längs med sluttningarna.
- Det går även att ta med ekonomiska och sociala aspekter av hållbarhet. Exempel på frågor att ställa sig: Kan leden skapa intäkter? Finns det en långsiktig plan för underhåll av leden? Används leden som det är tänkt, och är den anpassad för de grupper av människor ni tänkt som målgrupp? Hur är det med säkerheten längs leden?

Fler blandade tips

Målgrupp: Vilken typ av besökare vill du locka? Svåra mtb-leder behövs i regel inte. Satsa hellre på den breda massan, barnfamiljer, pensionärer, dvs. blå/röda leder (lätta – medelsvåra). Dessa behövs och kan ge mest klirr i kassan. Om du lyckas få till en rundslinga med något som lockar på vägen, som en väffelstuga eller en fantastisk utsiktsplats, kommer det sannolikt att leda till populär led.

Dass och sophantering: Behöver ni bygga dass någonstans längs leden? Vem ansvarar för det i så fall, nu och framöver? Hur gör ni med sophantering? En del kommuner har ett system med betalsäckar, värt att kolla upp. Organisationen Håll Sverige Rent jobbar med dessa frågor och besitter kompetens.

Skyltning: Hur ska ni skylta och vad ska ni informera om? Hur ska ni marknadsföra leden?

Nudging: Nudging innebär att med enkla medel få folk att ta "rätt" beslut. Allt ifrån att sätta upp en papperskorg (som någon har ansvar att tömma) till att med enkla skyltar informera om, på ett positivt och konstruktivt sätt, hur man betar sig på leden. Koncentrera er på den breda massan och få dem göra rätt. Det kommer alltid finnas ytterligheter som trots era ansträngningar inte betar sig som man ska, så lägg inte för mycket fokus där.

Ledcentral: En ledcentral där man börjar och avslutar sin tur, där information om lederna finns samlad, liksom serviceinrättningar som förslagsvis uthyrning, café och butik, cykeltvätt, dass/toalett och dusch, parkering och sopstation, underlättar för besökaren och er, och ökar möjligheten att skapa intäktskällor. Fundera även över hur sommar- och vinterleder kan kombineras, liksom hur rastskydd och annat kan användas både sommar och vinter.